Knihovník specialista katalogizátor / knihovnice specialistka katalogizátorka (kód: 72-015-T)

Autorizující orgán: Ministerstvo kultury
Skupina oborů: Publicistika, knihovnictví a informatika (kód: 72)
Týká se povolání: Knihovník specialista katalogizátor
Kvalifikační úroveň NSK - EQF: 7

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Formální a obsahová analýza odborného cizojazyčného textu, rychlé čtení	7
Navrhování, strukturování a vytváření bibliografických a faktografických databází	7
Orientace na knižním trhu a v produkci ostatních informačních zdrojů	6
Ovládání automatizovaného knihovního systému	6
Vyhledávání bibliografických a faktografických informací ze specializovaných zdrojů, jejich ověřování a správa bází dat	7
Strategické plánování v oblasti knihovnictví a informačních služeb a systémů	7
Tvorba tezaurů a souborů národních autorit	7
Zpracování (včetně analytického) historických fondů v knihovnictví	7
Vytváření specializovaných souborných katalogů (rukopisů, prvotisků, vzácných tisků, speciálních dokumentů)	7
Zpracování metodik katalogizace s vazbami na národní a mezinárodní standardy	7
Vzdělávání pracovníků knihoven	7

Platnost standardu

Standard je platný od: 21.10.2022

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy.
Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO), o čemž bude autorizovanou osobou vyhotoven a uchazečem podepsán písemný záznam. Zdravotní způsobilost pro vykonání zkoušky není vyžadována.
Některá praktická předvedení, zejména předvedení formou případových studií, jsou zadána předem a odevzdána v požadovaném termínu před vlastní zkouškou (viz specifikace u konkrétních kompetencí). Obhajoba případové studie je součástí zkoušky.

Pro praktické předvedení a písemné ověření je nutné, aby měl uchazeč k dispozici počítač zapojený v síti internet a dostupný textový editor. Dovednost práce s počítačem a orientace v síti internetu je jednou z prověřovaných obecných kompetencí. Během zkoušky je prověřována i znalost odborné terminologie. Terminologie používaná při zadávání úkolů i jejich hodnocení musí být v souladu s aktuální terminologií, jak ji uvádí Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) vytvářená Národní knihovnou České republiky.

V oblasti knihovnických a informačních služeb a provozu je nutné, aby konkrétní zadání i hodnocení respektovalo aktuální znění platných legislativních norem, zejména:
Občanský zákoník, č. 89/2012 Sb.
Trestní zákoník, č. 40/2009 Sb.
Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)
Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů
Zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon) včetně věcně příslušných vyhlášek v platném znění
Zákon č. 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích
Zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického textu a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon)

V oblasti katalogizace je nutné, aby konkrétní zadání i hodnocení respektovalo aktuální katalogizační standardy, které určuje Národní knihovna České republiky. Pokud je v rámci ověření požadováno vyhledávání, pak není-li konkretizováno jak, je požadováno vyhledávání ve volně přístupném internetu. Veškeré podklady využitelné pro ověření konkrétní kompetence (dokumenty, kopie titulních listů a článků, bibliografické záznamy apod.) má uchazeč k dispozici během přípravy na zkoušku.
Sestavy těchto podkladů ke každé kompetenci jsou zároveň součástí níže uvedených pokynů pro autorizovanou osobu. Jednotlivé dokumenty je možné využít opakovaně v různých okruzích otázek. Tam, kde jsou tyto podklady při zkoušení využity, je u části zkoušky uvedeno, kolik a jakých podkladů má být k ověření kompetence předloženo.

Ověřování kritérií praktickým předvedením formou předem zadané případové studie má písemnou formu. V případě, že uchazeč prakticky předvádí určité činnosti, tak zároveň komentuje a zdůvodňuje postup práce. Všechna kritéria, která jsou ověřována formou praktického předvedení. Všechna kritéria, která jsou ověřována formou praktického předvedení, simulují reálnou činnost v práci knihovníka specialisty katalogizátora.

Každé praktické předvedení má v Pokynech k realizaci zkoušky přiděleno bodové ohodnocení z něhož autorizovaná osoba přidělí až 50 % bodů za průběh práce, rychlost a přesnost pracovních postupu. Zbylých až 50 % bodů připadá na výsledek. Pro jedno ověření se body sčítají.
U kritérií, která jsou ověřována ústním nebo písemným ověřením, se hodnotí věcná správnost výsledků, obsah textu a úroveň vyjadřování. Maximální bodové hodnocení každého kritéria je součástí Pokynů k realizaci zkoušky.
Kritérium je splněno, pokud uchazeč dosáhne alespoň 50% bodů.
U ověření praktickým předvedením je v záznam o průběhu a výsledku zkoušky rozepsáno bodové hodnocení podle dílčích kritérií, u ústního nebo písemného ověření je uveden celkový počet bodů. Veškeré písemné podklady a přípravy uchazeče budou autorizovanou osobou archivovány po dobu 1 roku.

FORMÁLNÍ A OBSAHOVÁ ANALÝZA ODBORNÉHO CIZOJAZYČNÉHO TEXTU
Pro ověření kompetence *Formální a obsahová analýza odborného cizojazyčného textu* připraví autorizovaná osoba pro obě kritéria 100 článků, a to vždy po 20 v anglickém, v německém, francouzském, španělském a ruském jazyce, ze kterých bude pro účely zkoušky vybrán jeden pro kritérium a) a jeden pro kritérium b), a to v jazyce dle výběru

uchazeče.

NAVRHOVÁNÍ, STRUKTUROVÁNÍ A VYTVÁŘENÍ BIBLIOGRAFICKÝCH A FAKTOGRAFICKÝCH DATABÁZÍ
Pro ověření kompetence *Navrhování, strukturování a vytváření bibliografických a faktografických databází* v kritériu a) autorizovaná osoba zadá uchazeči v termínu do 21 dnů před stanovenou zkouškou případovou studii, která bude definovat seznam polí pro záznam regionální nebo oborové analytické bibliografické databáze ve formátu MARC21 (MAachine Readable Cataloguing, strojem čitelná katalogizace). Vyznačí v seznamu pole, kde dojde k navázání na soubor národních autorit, konkrétní tezaurus a digitální verze v rozsahu doporučení Národní knihovny ČR „Záznam pro soubornou databázi: MARC21. Fyzicky nesamostatné části dokumentu“. Zpracovaná případová studie bude v rozsahu minimálně čtyři normostrany (A4) a uchazečem bude odevzdána 2 dny před stanoveným termínem zkoušky. K ověření dalších kritérií (b až d) bude dále využita případová studie předložená v rámci ověření kritéria a). V seznamu polí záznamu budou vyznačena pole, která mají vazbu na soubor národních autorit (jména osob, korporace, unifikovaný název, konspekt). V oblasti věcného popisu bude uvedeno propojení na konkrétní soubor věcných autorit nebo tezaurus garantovaný odbornou institucí, např. věcná hesla Národní knihovny ČR, AgroVoc, Medical Subject Headings, Eurovoc, Český teologický tezaurus, Český pedagogický tezaurus. Pro ověření kritéria c) připraví autorizovaná osoba sady příkladů identifikátorů. Bude se jednat o tyto typy identifikátorů: číslo české národní bibliografie, ISSN (International Standard Serials Number, mezinárodní číslo seriálu), ISBN (International Standard Book Number, mezinárodní číslo knihy), DOI (Digital Object Identificator, identifikátor digitálního objektu), číslo záznamu národní autority, ISMN (International Standard Music Number, mezinárodní číslo hudebniny), GPS kód (Global Position System, identifikátor světového pozičního systému), EAN (European Article Number, čárový kód vydání knihy – napojuje na službu Obálky knih). Pro každý typ identifikátorů bude připraveno pět příkladů. Při ověřování vybere autorizovaná osoba pro uchazeče dva identifikátory.

ORIENTACE NA KNIŽNÍM TRHU A V PRODUKCI OSTATNÍCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ
Pro ověření kompetence *Orientace na knižním trhu a v produkci ostatních informačních zdrojů* v kritériu a) připraví autorizovaná osoba soubor 30 publikačních profilů českých nakladatelství, jejichž produkce je vyšší než 50 publikací ročně, z nichž bude pro účely zkoušky vybráno 5. Pro ověření kritéria b) připraví autorizovaná osoba seznam 30 pokračujících děl, vydávaných nejméně 3 různými nakladateli mimo území České republiky minimálně od roku 1970, uchazeč pak určuje pořadí vydavatelů u jednoho z nich. Pro ověření kritéria d) připraví autorizovaná osoba seznam 30 dokumentů z české produkce vydaných v roce předcházejícím roku zkoušky – naučné monografie pro dospělé, zvukové knihy, mapy, VŠ skripta a hudebniny. Dokument bude pro uchazeče identifikován nejméně 2 z těchto údajů: autor, název, ISBN (International Standard Book Number, mezinárodní číslo knihy), popř. ISMN (International Standard Music Number, mezinárodní číslo hudebniny), nakladatel, rok vydání. Pro účely zkoušky bude z každého typu vybrán jeden dokument. Pro ověření kompetence budou pro splnění kritérií vybírány dokumenty vydané v České republice a zemích Evropské unie.

OVLÁDÁNÍ AUTOMATIZOVANÉHO KNIHOVNÍHO SYSTÉMU
Pro ověření kompetence Ovládání automatizovaného knihovního systému je nutné, aby autorizovaná osoba byla obeznámena s tím, že všechny automatizované systémy pracují na principu modulárního propojení a pokrývají agendy provozu knihovny. Obecné popsání může být vztaženo ke konkrétnímu automatizovanému knihovnímu systému. V rámci kompetence uchazeč prokazuje znalost agend, které lze pokrýt automatizovaným provozem. Dále uchazeč prokazuje v rámci této kompetence povědomí o tom, že kromě zabezpečení provozu jsou v automatizovaném knihovním systému dostupná data o provozu knihovny, např. kvantitativní ukazatele o počtu a typu dokumentů, uživatelů, výpůjček a jaké možnosti pro organizaci práce v knihovně tato data poskytují. Pro ověření kompetence nejsou nutné žádné speciální pomůcky, kromě psacích potřeb.

VYHLEDÁVÁNÍ BIBLIOGRAFICKÝCH A FAKTOGRAFICKÝCH INFORMACÍ ZE SPECIALIZOVANÝCH ZDROJŮ, JEJICH OVĚŘOVÁNÍ A SPRÁVA BÁZÍ DAT
Pro ověření kompetence *Vyhledávání bibliografických a faktografických informací ze specializovaných zdrojů, jejich ověřování a správa bází dat* je nutné připravit:
pro ověření kritéria a) 100 zadání pro vyhledání různých typů dokumentů, která budou tvořena sestavou nejméně dvou klíčových údajů: původce, název, ISBN (International Standard Book Number, mezinárodní číslo knihy), ISMN (International Standard Music Number, mezinárodní číslo hudebniny), ISSN (International Standard Serials Number, mezinárodní číslo seriálu), nakladatel, rok vydání. Z hlediska chronologického musí být:
10 % dokumentů vydaných v letech 1850–1900
10 % dokumentů vydaných v letech 1901–1950
20 % dokumentů vydaných v letech 1951–2010
60 % dokumentů vydaných od r. 2010
Pro zkoušku musí být vybrány dokumenty z různých uvedených období. Uchazeč není předem informován o tom, jaké

konkrétní dokumenty budou vybrány.
Pro ověření kritéria d) je nutné připravit seznam 50 titulů volně přístupných databází (plnotextových, faktografických, elektronických katalogů knihoven). Uchazeč na základě názvu báze dat provede vyhledání v internetu a ústně popíše bázi dat.

STRATEGICKÉ PLÁNOVÁNÍ V OBLASTI KNIHOVNICTVÍ A INFORMAČNÍCH SLUŽEB A SYSTÉMŮ
Pro ověření kompetence *Strategické plánování v oblasti knihovnictví a informačních služeb a systémů* připraví autorizovaná osoba pro kritérium a) 30 modelových příkladů knihoven. Každý model bude v rozsahu jedné strany textu a bude obsahovat základní informace o knihovně, obci a kraji, kde knihovna působí. V případě knihovny, která je součástí instituce (např. vysokoškolské nebo specializované), bude popis obsahovat i informace o zřizovateli knihovny. V popisu bude uvedeno, jaké další typy knihoven se v okolí knihovny nacházejí, jaká je struktura vzdělávacích a dalších paměťových institucí apod. V popisu knihovny budou uvedeny její hlavní problémy. Pro vyhledání dotačních programů má uchazeč k dispozici internet. Pro splnění kritéria a) vybere autorizovaná osoba jeden modelový příklad. Pro splnění kritéria b) navrhne uchazeč stručný koncept projektu v rozsahu cca deseti řádek textu, který bude mít vazbu na plnění kritéria a). Pokud vyhledal více vhodných dotačních programů, pak si pro plnění kritéria b) zvolí pouze jeden vybraný dotační titul. Pro splnění kritéria c) využije uchazeč koncept navržený při plnění kritéria b). Pro plnění kritéria d) autorizovaná osoba zadá uchazeči v termínu do 21 dnů před stanovenou zkouškou případovou studii, pro její zpracování si uchazeč zvolí typ knihoven (např. veřejné, školní, vysokoškolské, podnikové, případně jejich kombinaci) a zpracuje koncepci pro oblast katalogizace (jmenný a věcný bibliografický popis). Hodnocena je znalost výhod a nevýhod kooperativních systémů. Zpracovaná případová studie bude v rozsahu minimálně čtyři normostrany (A4) a uchazečem bude odevzdána 2 dny před stanoveným termínem zkoušky. Zkouška ověřuje schopnost vykonávat činnost v knihovně regionální, specializované a národní úrovně.

TVORBA TEZAURŮ A SOUBORŮ NÁRODNÍCH AUTORIT
Pro ověření kompetence *Tvorba tezaurů a souborů národních autorit* připraví autorizovaná osoba pro kritérium b) 30 katalogizačních záznamů monografií ve formátu MARC21 v anglickém jazyce, které mají v poli 110 nebo 710 uložené chybné záhlaví (záhlaví je v rozporu se záhlavím v záznamu Národní knihovny ČR nebo záznamu Library of Congress (Kongresové knihovny) a 30 katalogizačních záznamů monografií ve formátu MARC21, které mají v poli 110 nebo 710 uložené záhlaví, které je v souladu s Databází národních autorit Národní knihovny ČR nebo Library of Congress Authorities (Autority Kongresové knihovny). Pro ověření obdrží uchazeč dva záznamy s chybným záhlavím a tři záznamy se záhlavím správným. Pro ověření kritéria c) připraví autorizovaná osoba celkem 10 sad článků na stejné téma. Každá sada obsahuje tři různé články na jedno téma. Celkový počet stránek všech článků v jedné sadě nesmí přesáhnout počet deseti stran.

ZPRACOVÁNÍ (VČETNĚ ANALYTICKÉHO) HISTORICKÝCH FONDŮ V KNIHOVNICTVÍ
Pro ověření kompetence *Zpracování (včetně analytického) historických fondů v knihovnictví* připraví autorizovaná osoba pro kritérium a) 10 kopií konvolutů děl vydaných na území dnešní České republiky v 19. století. Kopie konvolutu bude obsahovat titulní strany jednotlivých děl. Pro ověření kritéria c) připraví autorizovaná osoba kopie nebo originály 10 pouťových tisků vydaných na území dnešní České republiky v 19. stolení. Pro popis ve formátu MARC21 má uchazeč k dispozici manuál MARC21 a textový editor.

VYTVÁŘENÍ SPECIALIZOVANÝCH SOUBORNÝCH KATALOGŮ (RUKOPISŮ, PRVOTISKŮ, VZÁCNÝCH TISKŮ, SPECIALIZOVANÝCH DOKUMENTŮ)
Pro ověření kompetence *Vytváření specializovaných souborných katalogů (rukopisů, prvotisků, vzácných tisků, specializovaných dokumentů)* připraví autorizovaná osoba pro kritérium c) kopie 30 titulních listů zahraničních monografií, které jsou dostupné v knihovnách na území ČR. Pro ověřování vybere autorizovaná osoba tři titulní listy.

ZPRACOVÁNÍ METODIK KATALOGIZACE S VAZBAMI NA NÁRODNÍ A MEZINÁRODNÍ STANDARDY
Pro ověřování kompetence *Zpracování metodik katalogizace s vazbami na národní a mezinárodní standardy* není nutné připravit žádné pomůcky.

VZDĚLÁVÁNÍ PRACOVNÍKŮ KNIHOVEN
Pro ověření kompetence Vzdělávání pracovníků knihoven připraví autorizovaná osoba 10 témat z oblasti katalogizace na jednodenní školení pro pracovníky knihoven. Pro ověření všech kritérií vybere autorizovaná osoba jedno z témat, které zadá v termínu do 21 dnů před stanovenou zkouškou.
Pro ověření kritéria a) zpracuje uchazeč osnovu školení, pro kritérium b) připraví prezentaci v rozsahu patnácti minut, kterou přednese. Pro ověření kritéria c) připraví test na ověření znalosti přednesené problematiky. Test se bude skládat ze tří otázek, každá bude mít čtyři varianty odpovědí, z nichž správné budou dvě.

Hodnocení

FORMÁLNÍ A OBSAHOVÁ ANALÝZA ODBORNÉHO CIZOJAZYČNÉHO TEXTU
2x praktické předvedení po 100 bodech
Celkem 200 bodů

NAVRHOVÁNÍ, STRUKTUROVÁNÍ A VYTVÁŘENÍ BIBLIOGRAFICKÝCH A FAKTOGRAFICKÝCH DATABÁZÍ
2x praktické předvedení po 120 bodech, celkem 240 bodů
1x praktické předvedení a ústní ověření, 120 bodů
1x ústní ověření, 120 bodů
Celkem 480 bodů

ORIENTACE NA KNIŽNÍM TRHU A V PRODUKCI OSTATNÍCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ
4x praktické předvedení po 100 bodech, celkem 400 bodů
1x ústní ověření, 100 bodů
Celkem 500 bodů

OVLÁDÁNÍ AUTOMATIZOVANÉHO KNIHOVNÍHO SYSTÉMU
2x ústní ověření, 80 bodů
Celkem 160 bodů

VYHLEDÁVÁNÍ BIBLIOGRAFICKÝCH A FAKTOGRAFICKÝCH INFORMACÍ ZE SPECIALIZOVANÝCH ZDROJŮ, JEJICH OVĚŘOVÁNÍ A SPRÁVA BÁZÍ DAT
1x praktické předvedení, 100 bodů
2x ústní ověření po 100 bodech, celkem 200 bodů
1x praktické předvedení a ústní ověření, 100 bodů
Celkem 400 bodů

STRATEGICKÉ PLÁNOVÁNÍ V OBLASTI KNIHOVNICTVÍ A INFORMAČNÍCH SLUŽEB A SYSTÉMŮ
4x praktické předvedení po 120 bodech
Celkem 480 bodů

TVORBA TEZAURŮ A SOUBORŮ NÁRODNÍCH AUTORIT
2x praktické předvedení po 120 bodech, celkem 240 bodů
1x ústní ověření, 120 bodů
Celkem 360 bodů

ZPRACOVÁNÍ (VČETNĚ ANALYTICKÉHO) HISTORICKÝCH FONDŮ V KNIHOVNICTVÍ
1x praktické předvedení, 120 bodů
2x ústní ověření po 120 bodech, celkem 240 bodů
Celkem 360 bodů

VYTVÁŘENÍ SPECIALIZOVANÝCH SOUBORNÝCH KATALOGŮ (RUKOPISŮ, PRVOTISKŮ, VZÁCNÝCH TISKŮ, SPECIÁLNÍCH DOKUMENTŮ)
1x praktické předvedení a ústní ověření, 120 bodů
2x ústní ověření po 120 bodech, celkem 240 bodů
Celkem 360 bodů

ZPRACOVÁNÍ METODIK KATALOGIZACE S VAZBAMI NA NÁRODNÍ A MEZINÁRODNÍ STANDARDY
1x písemné ověření, 120 bodů
2x ústní ověření po 120 bodech, 240 bodů
Celkem 360 bodů

VZDĚLÁVÁNÍ PRACOVNÍKŮ KNIHOVEN
3x praktické předvedení po 120 bodech
Celkem 360 bodů

Celkově může uchazeč získat 4020 bodů. Pro úspěšné složení zkoušky je potřeba dosáhnout alespoň 75% úspěšnosti,

tj. 3015 bodů.

Autoři standardu

Autoři kvalifikačního standardu

Kvalifikační standard profesní kvalifikace připravila SR pro kulturu, ustavená a licencovaná pro tuto činnost HK ČR a SP ČR.

Na tvorbě se dále podílely subjekty zastoupené v pracovní skupině:
Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR (SKIP)
Národní knihovna ČR
Národní technická knihovna
Ústav informačních studií a knihovnictví Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze
Městská knihovna Kutná Hora
Knihovna Kroměřížska
Univerzitní knihovna Západočeské univerzity v Plzni
Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích